

BESLUT

2015-12-21

Dnr: 15/02460

SAKEN

Aktuellt, SVT2, 2015-09-21, inslag om budgetpropositionen; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om den budgetproposition som den svenska regeringen lagt fram. Inslaget presenterades enligt följande.

Sverige igen, för i dag så presenterades ju budgeten för nästa år och den innebär att sex av tio svenskar kommer få mindre pengar i plånboken. Detta enligt regeringens egna siffror. Det blir alldeles strax debatt här i studion med frågor från er tittare men allra först så ska vi titta närmare på vad budgeten innehåller.

I inslaget sa reportern bland annat att de största satsningarna i budgeten var på bostäder, sjukvård och sänkta pensionärsskatter och att dessa satsningar till största del skulle finansieras med sänkning av rotavdraget, höjd bensin- och dieselskatt och sänkt jobbskatteavdrag för höginkomsttagare. Därefter medverkade Sveriges finansminister och Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson i studion och debatterade budgetpropositionen. Efter debatten medverkade en politisk kommentator i studion. Kommentatorn fick en fråga om vad som var hennes omedelbara intryck av debatten och svarade då följande.

Jag tycker att det var en ganska klar och tydlig debatt där man kan se att skiljelinjen mellan de två går just när det handlar om skatter, skattehöjningar. [Ekonomiskpolitisk talesperson] är ju en rutinerad politiker, det märker man ju, och något mer lågmäld kanske än [personnamn]. [Finansminister] har inte varit med i hetluften så länge men hon har ju blivit väldigt varm i kläderna. Men jag tycker att där hon har ett problem, där man kan ge [ekonomiskpolitisk talesperson] en poäng, att det är inte bara han som tycker att, eller som säger att skattehöjningar leder till färre jobb utan det är en ganska

enig expertis och till och med i regeringens budget står det att skattehöjningar kan dämpa antalet arbetade timmar.

Därefter visades ett flertal klipp med politiker från flera partier som kritiserade budgetpropositionen och aktörer som försvarade den. Efter klippen återvände sändningen till studion där bland annat följande sades.

(Programledare) – [Kommentator], lite beröm men också väldigt mycket kritik. Är det någon som helst tvekan om ifall den här budgeten går igenom eller inte? (Kommentator) – Nej, den kommer att gå igenom. Det har allianspartierna lovat i enlighet med decemberöverenskommelsen. Och det kan ju verka väldigt paradoxalt att de rasar över allt elände som Sverige står inför med den här budgeten men de låter den passera. Och allianspartierna vill inte ha någon regeringskris. Strategin är att de i lugn och ro ska jobba med sig själva och profilera sin politik och, som de ser det då, låta regeringen driva landet ja, så nära fördärvet som möjligt för att väljarna i lagom tid inför valet ska känna att nu är det dags att byta regering. [---]

(Programledare) – Kommer pengarna att räcka då för regeringens alla ambitioner här? (Kommentator) – Ja, det är ju inte bara de politiska motståndarna som tvivlar på det här målet utan det gör den, även den samlade expertisen i det här fallet också. LO, det framgick inte i inslaget, men de tycker att det är alldeles för lite satsningar och regeringen verkar inte så övertygad själv eftersom man kan se i tabellerna att 2019 så kommer vi att ha en arbetslöshet på lite drygt sex procent och Tyskland har i dag fem procent. Så det ska bli mycket intressant att se här under mandatperioden hur länge regeringen kan låta bli att, att låna.

ANMÄLNINGARNA

En anmälare anser att den politiska kommentatorn tydligt bröt mot kravet på opartiskhet genom att budgetens innehåll behandlades ensidigt och att hon tog tydligt ställningstagande i frågan om skatternas inverkan på sysselsättningen. Kommentatorn uppgav att en enig expertis anser att högre skatter leder till färre jobb. Det finns enligt anmälaren ingen enig expertis kring detta och kommentatorns analys av budgeten var uppenbart partisk och vinklad till fördel för de borgerliga partiernas perspektiv.

En annan anmälare anser sammanfattningsvis att *Aktuellts* bevakning av den aktuella budgeten var ensidig, obalanserad och okunnig då ordet klimat aldrig förekom i inslaget. Detta trots att regeringen själv deklarerat att det är en budget som fokuserar på jobb, skola och klimat.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

I rollen som politisk kommentator i SVT är uppdraget att, mot bakgrund av gedigen kunskap, kommentera politiska händelser och skeenden. Rollen framgår tydligt för tittarna, både genom presentationer och grafik.

Kommentatorns uttalande som hänvisade till en ”... ganska enig expertis...” bygger på analyser och bedömningar som gjorts av de tyngsta instanserna.

Ekonomistyrningsverket (ESV) är central förvaltningsmyndighet under Finansdepartementet som bland annat ger Regeringskansliet och myndigheterna expertstöd att utveckla en ändamålsenlig ekonomisk styrning. ESV skrev i ett remissvar bland annat att regeringens förslag sammantaget minskar både utbud och efterfrågan på arbetskraft samt att avtrappningen av jobbskatteavdraget och den begränsade framskrivningen av skiktgränsen för statlig skatt höjer marginalskatten. Detta innebär en förändring av relativpriset mellan arbete och fritid och kan på sikt också påverka utbudet av arbetskraft genom att antalet arbetade timmar minskar. ESV skrev vidare att förslagen i promemorian, det förhöjda grundavdraget och den särskilda löneskatten, sannolikt minskar både utbudet av och efterfrågan på äldre arbetskraft.

Konjunkturinstitutet (KI) en statlig myndighet under Finansdepartementet som bland annat analyserar den ekonomiska utvecklingen. I en kommentar till att regeringen i 2015-års vårproposition presenterade en rad åtgärder skrev KI bland annat att myndighetens samlade bedömning är att åtgärderna visserligen minskar jämviktsarbetslösheten något men att de samtidigt minskar arbetsutbudet. De sammantagna effekterna på sysselsättningen på längre sikt är därmed något negativa. KI skrev vidare att de bedömer att regeringens ekonomiska politik varaktigt minskar antalet sysselsatta med drygt 0,3 procent eller 15 000–20 000 personer.

Finanspolitiska rådet är en myndighet med uppgift att göra en oberoende granskning av regeringens finanspolitik. I ”Svensk finanspolitik 2015 - sammanfattning” skrev rådet bland annat att det kommer att bli mycket svårt att nå regeringens mål om lägst arbetslöshet inom EU till 2020 samt att åtgärder som skulle kunna leda till att målet nås sannolikt hamnar i allvarlig konflikt med regeringens fördelningspolitiska ambitioner. Vidare skrev rådet att regeringen också har aviserat åtgärder som kan förväntas öka arbetslösheten.

Arbetsförmedlingen skrev i sitt remissvar att en konsekvens av avtrappningen av jobbskatteavdraget och att minska uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt för månadsinkomster runt 35 000 kronor är att marginalskatten kommer att öka i olika grad i inkomstlägen över denna månadsinkomst. Detta riskerar att minska arbetsutbudet och därmed arbetskraftsdeltagandet.

Kommentatorn motiverade också sin kommentar med att ”... till och med i regeringens budget står det att skatthöjningar kan dämpa antalet timmar”. Kommentaren bygger på att regeringen i sin budgetproposition skrev att de sammantaget positiva effekterna av reformerna på utgiftssidan i viss mån dämpas av att finansieringen bedöms bidra till ett något minskat arbetsutbud. Detta förväntas till viss del dämpa utvecklingen av antalet arbetade timmar och BNP.

Utifrån det ovan anförda kan SVT inte finna att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att kommentatorn är en sådan företrädare för SVT för vilken kraven på opartiskhet och saklighet gäller fullt ut. Mot bakgrund av vad som framgår av SVT:s yttrande kan nämnden inte finna att kommentatorns uttalanden gav en missvisande bild. Nämnden anser vidare att kommentatorns uttalanden i inslaget inte gick utöver vad som kan accepteras inom ramen för SVT:s gransknings- och kommentarsskyldighet. Inslaget strider därför inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Vad anmälarna i övrigt anför medför inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet i SVT:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Elisabet Bäck, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche, Ulrika Hansson och Clas Barkman efter föredragning av Nathalie Eriksson.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Nathalie Eriksson